

УДК 658.26:620.98:330.332.5

Самойленко І.О.

*кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри менеджменту і адміністрування
Харківського національного університету міського господарства
імені О.М. Бекетова*

НАПРЯМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПОЛІТИКИ ЕНЕРГОЗБЕРЕЖЕННЯ ТА ЕНЕРГОЕФЕКТИВНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ ДЕРЖАВНОЇ ФОРМИ ВЛАСНОСТІ

DIRECTIONS FOR ENSURING THE POLICY OF ENERGY SAVING AND ENERGY EFFICIENCY OF STATE-OWNED ENTERPRISES

АНОТАЦІЯ

У статті розглянуто шляхи розвитку державно-приватного партнерства у бюджетній сфері за механізмом упровадження енергосервісу. Проведено аналіз чинників, що заважають упровадженню енергосервісу у бюджетну сферу. Розглянуто пропозиції з упровадження професійного управління об'єктами нерухомості в бюджетній сфері та упровадження двох типів державних (муниципальних) контрактів із підвищення енергоефективності. Окреслено складники розроблення нормативно-методологічної бази стосовно реалізації механізмів державно-приватного партнерства з метою підвищення енергоефективності в бюджетному секторі економіки.

Ключові слова: енергосервісна діяльність, державно-приватне партнерство, бюджетна сфера, енергоефективність, управління об'єктами нерухомості.

АННОТАЦИЯ

В работе рассмотрены пути развития государственно-частного партнерства в бюджетной сфере по механизму внедрения энергосервиса. Проведен анализ факторов, мешающих внедрению энергосервиса в бюджетную сферу. Рассмотрены предложения по внедрению профессионального управления объектами недвижимости в бюджетной сфере и внедрению двух типов государственных (муниципальных) контрактов по повышению энергоэффективности. Определены составляющие разработки нормативно-методологической базы по реализации механизмов государственно-частного партнерства в целях повышения энергоэффективности в бюджетном секторе экономики.

Ключевые слова: энергосервисная деятельность, государственно-частное партнерство, бюджетная сфера, энергоэффективность, управление объектами недвижимости.

ANNOTATION

This research examines the ways of public-private partnership development in the public sector by introducing an energy service mechanism. The factors hindering the energy service introduction in public sector are analyzed. Proposals for the introduction of professional property management in the public sector and the introduction of two types of state (municipal) contracts for energy efficiency are considered. The components to develop normative and methodological framework concerning implementation mechanisms for public-private partnership for energy efficiency in the public sector of the economy are outlined.

Keywords: energy service activity, public-private partnership, public sector, energy efficiency, property management.

Постановка проблеми. Європейський досвід свідчить, що ключовими у реалізації цілей сталого енергетичного розвитку країни є заходи, які спрямовані на зменшення викидів CO₂ та енергоспоживання кінцевими споживачами і забезпечують, окрім економії енергоресурсів, економію коштів як з боку виробника, так і з боку кінцевого споживача. Масштабність про-

блеми в Україні посилюється тим, що вартість спожитих паливно-енергетичних ресурсів та плата за комунальні послуги стають однією з найбільших складових витрат як у виробничій, так і в соціальній сфері. Насамперед це стосується утримання бюджетних закладів, що разом із постійним зростанням тарифів на паливно-енергетичні ресурси і комунальні послуги та обмеженістю бюджетного фінансування веде до зростання заборгованості розпорядників бюджетних коштів за спожиті паливно-енергетичні ресурси та комунальні послуги і, як наслідок, майже повної відсутності капітальних вкладень у реконструкцію об'єктів соціальної інфраструктури. Витрати на опалення бюджетних установ в Україні (клас енергоефективності будівель F, E) є у 2–3 рази вищими, ніж аналогічні витрати в країнах Європейського Союзу, причому це не гарантує дотримання санітарних вимог у приміщеннях бюджетних установ. Зазначене слугує на користь дослідження цієї проблематики та зумовлюється тим, що «обсяги споживання енергії зумовлюють технологічний прогрес та якість життя в державі» [1].

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Науковий інтерес до дослідження проблематики формування енергоефективної моделі економіки країни останнім часом в економічній науці посилюється, що зумовлено фундаментальними трансформаційними зрушеннями на вітчизняному енергетичному ринку. Аналітичний огляд наукових публікацій [2–8] дав можливість з'ясувати основні напрями формування енергоефективної моделі розвитку країни, якими є формування нової політики енергоефективності на державному і регіональному рівнях; належне інвестиційне забезпечення енергоефективних заходів з урахуванням специфіки енергоспоживання у різних сферах національної економіки; поступове підвищення галузевої конкуренції; використання державно-приватного партнерства з урахуванням економічних, соціальних та екологічних пріоритетів держави; розвиток договірних відносин з енергосервісними компаніями.

Перехід до енергоефективної моделі економіки країни вимагає водночас запровадження і нових вимог щодо формування енергоощадної

поведінки на підприємствах державної форми власності. Ціла низка питань щодо удосконалення методологічної, інформаційної та нормативно-правової бази із підвищення енергоефективності підприємств державної форми власності є остаточно неврегульованою, тому потребує свого глибокого та детального вивчення.

Постановка завдання. Мета статті полягає у поглибленні науково-методологічних засад та розробленні практичних рекомендацій щодо удосконалення політики енергозбереження й енергоефективності підприємств державної форми власності шляхом комбінування організаційних та регуляторних заходів та шляхом залучення кредитних коштів і приватних інвесторів.

Виклад основного матеріалу дослідження. Одним з інструментів залучення приватних інвестицій є ринок енергосервісних послуг, розвиток якого дасть змогу розв'язати одвічну проблему відсутності достатніх інвестиційних ресурсів для модернізації енергетичного сектора ЖКГ. Таким чином буде забезпечено розвиток енергосервісних послуг у державному та муніципальному секторах. Окрім цього, у межах енергосервісу уможливиться виконання широкого спектру робіт (зокрема, з реконструкції будівель, капітального ремонту, установа обладнання тощо).

На сучасному етапі в Україні особлива увага приділяється розвитку енергосервісних контрактів (ЕСК) у бюджетній сфері та комунальній сферах. Упровадження енергосервісу в бюджетну та комунальну сферу зумовлено передусім тим, що об'єкти бюджетної та комунальної сфери і муніципальної інфраструктури є значними споживачами тепла, води, електроенергії та палива. За різними оцінками, сумарне споживання паливно-енергетичних ресурсів у цих сферах становить 25–30% кінцевого споживання. До того ж бюджетні об'єкти державного підпорядкування порівняно з іншими переважно споживають більше електроенергії, регіональні та муніципальні – більше тепла та води.

Незважаючи на зростання інтересу до енергосервісу, сьогодні в Україні мало реалізуються механізми енергосервісного контракту в бюджетній та комунальній сферах. Упровадження енергосервісних контрактів у бюджетну та комунальну сфери гальмують інституційні, фінансові, інформаційні, організаційні та законодавчі чинники. Окремо розглянемо деякі з цих факторів.

1. Відсутність економічних стимулів у бюджетних установ (БУ) для проведення заходів із енергозбереження за механізмом енергосервісу.

Зараз БУ не зацікавлені в проведенні заходів із підвищення енергоефективності за механізмом енергосервісу, оскільки в наступному фінансовому році у разі досягнення економії у використанні енергоресурсів установа отримує

меншу кількість бюджетних коштів шляхом скорочення обсягів фінансування за статтею бюджетної класифікації, за якою була досягнута економія. Водночас ускладнюється можливість використання отриманої фінансової економії в процесі поточного бюджетного циклу. У таких умовах будь-які стимули до зниження споживання енергоресурсів з ініціативи одержувачів бюджетних коштів просто відсутні.

У зв'язку з цим необхідно забезпечити надання БУ права на використання бюджетних коштів, вивільнених унаслідок проведених заходів із енергозбереження, на цілі, що визначаються БУ самостійно, зокрема в певній пропорції – на преміальні виплати. Можливість розподілу частини економії на користь працівників БУ стимулюватиме їх до реалізації енергозберігаючих заходів і зниження споживання.

Із метою успішного запровадження практики економічного стимулювання потрібно вирішити низку завдань. По-перше, необхідно удосконалити порядок визначення лімітів бюджетного фінансування витрат на комунальні послуги та утримання будівель, а також надати більше свободи одержувачам бюджетних коштів у перерозподілі отриманої економії від скорочення витрат на комунальні послуги за іншими статтями витрат. З огляду на це актуалізується потреба в забезпеченні надання БУ права на використання бюджетних коштів, вивільнених унаслідок проведених заходів із енергозбереження, на цілі, що визначаються установою самостійно, зокрема в певній пропорції – на преміальні виплати. Доцільно визначити пропорції розподілу виниклої економії між фондом оплати праці та іншими статтями бюджетної класифікації. Окрім того, варто ввести в систему оцінювання діяльності керівників і частини персоналу БУ параметри досягнення цільових завдань зі зниження енергоспоживання.

За такої гнучкості бюджетні організації зможуть використовувати отриману економію на покриття інших енергетичних витрат (наприклад, на капітальні витрати, які принесуть ще більшу економію) або інших видів витрат (придбання навчальних матеріалів для шкіл, лікувальних засобів для лікарень тощо).

По-друге, потрібно забезпечити стимулювання розвитку ринку послуг з управління об'єктами нерухомості й енергозбереження в бюджетній сфері, що передбачає розвиток двох спеціалізованих видів бізнесу: з управління об'єктами нерухомості та з енергозбереження шляхом створення ЕСКО.

2. Відсутність професійного управління об'єктами нерухомості БУ.

Зараз у вітчизняній практиці відсутнє професійне управління об'єктами нерухомості БУ. По суті, керівники цих установ виконують не властиві їм функції з управління об'єктами нерухомості. Такий стан справ спричиняє неефективне використання фінансових коштів на утримання цих об'єктів. Неефективність управ-

ління виявляється насамперед у нераціональному витрачанні коштів на утримання, ремонт будівель і надмірному споживанні енергоресурсів (тепла, води). Упровадження професійного конкурсного управління об'єктами нерухомості в бюджетній сфері на договірній основі із залученням енергосервісних компаній дасть змогу встановити економічні стосунки між власником об'єкта нерухомості, постачальником енергоресурсів, керівною організацією й енергосервісною компанією, які передбачають стимули для ефективного управління об'єктами нерухомості бюджетних установ.

Основні умови впровадження ефективного управління об'єктами нерухомості в бюджетній сфері будуть забезпечені:

1) якщо управління цими об'єктами нерухомості здійснюватиме професійна керівна організація, яка сама укладатиме договори на комунальне обслуговування бюджетних установ;

2) коли в договорах на управління об'єктами нерухомості бюджетної сфери передбачатимуться стимули для енергозбереження, зокрема, частина зекономлених унаслідок енергозбереження коштів спрямовуватиметься на матеріальне стимулювання керівної організації, а решта коштів – на впровадження енергозберігаючих технологій.

Варто зазначити, що в сфері управління комерційною нерухомістю ці види бізнесу останнім часом досить успішно розвиваються. Професійна керівна організація, залучена за конкурсом на договірній основі, може безпосередньо займатися організацією й оптимізацією постачання комунальних та інших послуг, а може винаймати енергосервісну компанію для надання послуг з енергозбереження. Залучення до управління об'єктами нерухомості в бюджетній сфері енергосервісних компаній передбачає розроблення типового договору про енергозберігаючі послуги між керівною організацією й енергосервісною компанією. У договорі на управління об'єктами нерухомості, а також у договорі про надання послуг з енергозбереження для всіх учасників енергозберігаючих заходів мають передбачатися положення щодо стимулювання енергозбереження й ефективного використання бюджетних коштів на утримання будівель.

Головна відмінність аналізованого підходу полягає в тому, що керівна організація несе повну відповідальність перед власником як за фізичний стан будівлі, так і за постачання необхідних ресурсів і розпоряджається з цією метою визначеними договором ресурсами. Професійне управління об'єктами нерухомості бюджетної сфери передбачає розподіл відповідальності між керівником установи (директором школи, головним лікарем) і керівною організацією за такими напрямками, як: а) безпосередня діяльність бюджетної установи з надання послуг; б) ефективна організація експлуатації будівлі цієї установи.

У цьому разі керівна організація займається не тільки оптимізацією режимів споживання ресурсів, а й поліпшенням стану будівлі з метою скорочення нераціональних енергетичних втрат. Економічний інтерес керівної організації полягатиме в тому, щоб шляхом уживання відносно недорогих, окупних (у межах терміну дії договору на управління) заходів із енергозбереження (наприклад, утеплення будівлі) скоротити потребу в покупних ресурсах. Для проведення робіт із модернізації й утеплення будівель керівна організація може залучати позабюджетні джерела фінансування та розраховуватися коштами, вивільненими після скорочення закупівель ресурсів. Як наслідок:

1) у короткостроковий період шляхом ефективною діяльності професійної керівної організації відбувається переорієнтація бюджетних витрат із поточних (оплата спожитих ресурсів, у тому числі втрати води, тепла) на капітальні (модернізація будівель);

2) у середньостроковий період у разі укладання нового договору на управління відбувається додаткове скорочення бюджетних витрат шляхом зниження вартості послуг, надаваних керівними організаціями, у зв'язку зі зменшенням обсягу закуповуваних ресурсів.

Упровадити таку схему можливо лише за умов створення відповідного механізму стимулювання ресурсозбереження на підставі підвищення економічної мотивації всіх учасників енергозберігаючих заходів: власника об'єкта нерухомості (муніципалітету), керівної організації, енергопостачальної організації, енергосервісної компанії. Указана система передбачає формування комплексу дієвих договірних відносин і укладання договорів між:

а) власником і керівною організацією щодо забезпечення нормальної експлуатації будівлі;

б) керівною організацією й енергосервісною компанією на обслуговування приладів обліку та проведення енергозберігаючих заходів;

в) керівною організацією й енергопостачальною організацією на постачання ресурсу.

Дієві договірні відносини передбачають також пооб'єктний облік постачання та споживання ресурсів, включення до договорів на управління об'єктами нерухомості положень про стимулювання ресурсозбереження, формування ринку послуг і бізнесу з управління об'єктами нерухомості, встановлення (обслуговування) приладів обліку ресурсоспоживання, застосування методів моніторингу й оцінювання якості надаваних послуг.

Із метою реалізації цієї практики необхідно створити нормативно-правове та організаційно-технічне забезпечення.

Нормативно-правове забезпечення передбачає:

1) формування нормативно-правової бази, що регулює оплату споживання ресурсів відповідно до показань приладів обліку;

2) правове закріплення механізмів обов'язковості розрахунків за спожиті ресурси з використанням приладів обліку;

3) правове регулювання питань енергоаудиту та залучення енергосервісних компаній;

4) правове регулювання питань установлення тарифів на певний термін.

Організаційно-технічне забезпечення передбачає:

1) формування інфраструктури для обслуговування приладів обліку (ремонт, повірка тощо);

2) налагодження виробництва й установлення обладнання, необхідного для регулювання та обліку використання природних ресурсів;

3) організацію та підтримку досліджень у сфері вдосконалення ресурсозберігаючих технологій.

Головні труднощі в реалізації описаної схеми полягають у необхідності укладати довгостроковий контракт, який фінансується за рахунок бюджету.

3. Відсутність установлених типових форм державних (муніципальних) контрактів з підвищення енергоефективності в БУ.

Успіх виконання енергосервісного контракту багато в чому залежить від того, наскільки чітко визначені всі аспекти взаємодії замовника з виконавцем. У процесі підготовки й укладання енергосервісного контракту необхідно розглянути такі основні питання, як:

1) флуктуація в споживанні енергії, визначення зіставних умов;

2) формули розрахунку економії;

3) визначення параметрів комфорту;

4) порядок вибору впроваджуваного обладнання;

5) вимірювання та верифікація;

6) права власності на результати робіт;

7) дії в разі виходу з ладу обладнання;

8) встановлення умов розірвання контракту;

9) дії у разі настання форс-мажорних обставин.

У межах державно-приватного партнерства передбачається можливість укладання двох основних типів державних (муніципальних) контрактів із підвищення енергоефективності: «Державний (муніципальний) контракт на енергозбереження», «Державний (муніципальний) енергосервісний контракт» (табл. 1).

4. Відсутність ефективно діючого нормативно-правового поля.

Із метою реалізації проектів у сфері підвищення енергоефективності в установах бюджетної сфери, що реалізуються за рахунок бюджетних і позабюджетних коштів, за допомогою механізмів державно-приватного партнерства потрібно на законодавчому рівні закріпити цілий пакет норм і методичних матеріалів.

Йдеться, зокрема, про розроблення нормативно-методологічної бази, що регулює порядок реалізації механізмів державно-приватного партнерства в цілях підвищення енергоефек-

тивності в бюджетному секторі економіки. Указана методологічна база має містити такі складники, як:

1) основні терміни та поняття;

2) вимоги до порядку укладання та реалізації державних контрактів щодо підвищення енергоефективності;

3) Положення про порядок установлення в державних контрактах із підвищення енергоефективності цільових значень щодо зниження енергоспоживання для установ;

4) Положення про порядок передавання обладнання, придбаного виконавцем державного контракту з підвищення енергоефективності в межах його реалізації, на баланс установ;

5) Положення про вимоги до процедури зміни цільового призначення коштів, передбачених для оплати комунальних послуг установами;

6) Положення про систему оцінювання діяльності органів виконавчої влади та підвідомчих посадовців бюджетних коштів на підставі показників ефективності використання комунальних ресурсів;

7) Положення про реалізацію заходів, спрямованих на підвищення кваліфікації та перепідготовку державних і муніципальних службовців, співробітників БУ, з метою забезпечення реалізації заходів енергоефективності.

Зарубіжний досвід свідчить про те, що за певної подібності енергосервісних моделей (shared savings, guaranteed savings, chauffage, full management тощо) і проблем, пов'язаних з їхньою реалізацією в бюджетному секторі економіки, енергосервіс у кожній державі розвивається за власним, специфічним сценарієм.

Упровадження механізмів енергосервісних контрактів у систему відносин між БУ і енергосервісними компаніями потребує попередньої апробації на експериментальних об'єктах, що дасть змогу виявити недоліки та скоригувати дії. Повноцінна інтеграція механізмів енергосервісних контрактів у бюджетний процес можлива за дотримання таких умов:

1) фінансування послуг із енергозбереження має здійснюватися за рахунок частки економії бюджетних асигнувань на оплату комунальних послуг та утримання майна;

2) фінансування послуг енергосервісних компаній має здійснюватися протягом строку дії енергосервісного контракту, водночас обов'язковим є впровадження системи державних гарантій за енергосервісними контрактами. Гарантії мають діяти для всіх рівнів бюджетних установ (державних і муніципальних). Окрім того, постає потреба в розвитку системи інвестиційних або фінансових гарантій за енергосервісними контрактами;

3) мають забезпечуватися економічні стимули до енергозбереження на всіх рівнях бюджетної системи;

4) потрібні впровадження практики контролю та моніторингу за реалізацією енергосер-

Таблиця 1

Форма енергосервісного контракту в межах державно-приватного партнерства

Форма контракту	Особливості форми контракту	Завдання, які потрібно вирішити задля практичного застосування державних контрактів
«Державний (муніципальний) контракт на енергозбереження»	<ol style="list-style-type: none"> 1. Виконавець зобов'язаний досягти встановлених у контракті значень енергоспоживання (економії енергії) у визначені терміни і з обумовленими контрольними результатами. 2. Винагорода виконавця згідно з контрактом безпосередньо залежить від успішності вирішення поставлених завдань і виплачується коштами досягнутої бюджетною установою економії на платежах за комунальні послуги. 3. Виконавець повинен: <ol style="list-style-type: none"> 3.1 проаналізувати ситуацію в сфері енергоспоживання в БУ; 3.2. виробити пропозиції щодо заходів і шляхів підвищення енергозбереження та/або постачання та встановлення обладнання, необхідного для підвищення енергозбереження в конкретному БУ. 4. Уживати заходи, які уможливають досягнення необхідних значень енергоспоживання (економії енергії) в установлені контрактом часові межі. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Надання можливості використовувати бюджетні кошти, що виділяються БУ на оплату комунальних послуг, на фінансування витрат за контрактами для підвищення енергоефективності. 2. Перехід до бюджетування витрат на комунальні послуги на підставі прогнозів темпів зростання енерготарифів й оцінювання потенціалу енергозбереження в БУ. 3. Надання можливості укладання державних контрактів із підвищення енергоефективності терміном понад три роки. 4. Розроблення та затвердження типових форм державних контрактів із підвищення енергоефективності та методичного забезпечення їхнього укладання. 5. Упровадження системи державних гарантій за енергосервісними контрактами. Для залучення інвесторів до державного сектора необхідна особлива система гарантій виконання зобов'язань.
Державний (муніципальний) енергосервісний контракт»	<ol style="list-style-type: none"> 1. Виконавець зобов'язаний надавати послуги із забезпечення комфортних умов у БУ, що передбачають, зокрема, забезпечення встановленого температурного режиму, визначеного рівня освітленості та інших характеристик, що відповідають нормативним вимогам у сфері організації умов праці й утримання будівель і окремо обумовленим під час укладання контракту показників, з досягненням установлених у контракті значень енергоспоживання (економії енергії). 2. Виконавець повинен: <ol style="list-style-type: none"> 2.1 проаналізувати ситуацію у сфері енергоспоживання в БУ; 2.2 узяти на себе зобов'язання щодо надання послуг з утримання будинку на визначений контрактом період за обумовленими в контракті чітко контрольованими показниками якості надаваних послуг; 2.3 сплачувати рахунки за комунальні послуги. 3. Платежі за комунальні послуги БУ повністю перепрофілюються у виплати за державним (муніципальним) енергосервісним контрактом. 	Державі в особі Міністерства енергетики та вугільної промисловості України варто сформулювати в межах бюджету фонд короткострокових гарантій (протягом одного бюджетного року) для гарантування виплат за укладеними державними енергосервісними контрактами за умови підтвердження отриманої економії. Гарантії мають поширюватися на бюджетні установи всіх рівнів (державні й муніципальні). З огляду на короткостроковий період дії таких гарантій, їх багаторазове використання дасть змогу отримати істотний мультиплікативний ефект у запуску багатьох державних енергосервісних контрактів і реалізації державних програм із енергозбереження. Гарантійний період – приблизно 5 років.

(авторська розробка)

вісних контрактів через механізми державного завдання, повна прозорість і доступність звітів БУ про рівень енергоспоживання та досягнення економії.

Окрім того, беззаперечною перевагою описаної схеми є розподіл відповідальності за діяльність бюджетної установи (директор школи, головний лікар тощо) і за правильну експлуатацію будівлі (керівник керівної компанії).

Висновки.

1. Доведено, що задля успішного упровадження практики енергосервісу у бюджетну сферу потрібно вирішити низку завдань, а саме: удосконалити порядок визначення лімітів бюджетного фінансування витрат на комунальні послуги та утримання будівель; надати

більше свободи одержувачам бюджетних коштів у перерозподілі отриманої економії від скорочення витрат на комунальні послуги за іншими статтями витрат; забезпечити стимулювання розвитку ринку послуг з управління об'єктами нерухомості; запровадити укладання двох основних типів державних (муніципальних) контрактів з підвищення енергоефективності: «Державний (муніципальний) контракт на енергозбереження», «Державний (муніципальний) енергосервісний контракт»; закріпити (на законодавчому рівні) цілий пакет нормативно-методологічної бази, що регулює порядок реалізації механізмів державно-приватного партнерства в бюджетному секторі економіки.

2. Запропоновано організаційно-економічну модель професійного управління об'єктами нерухомості в бюджетній сфері, яка базується на розвитку економічних стосунків між власником об'єкта нерухомості, постачальником енергоресурсів, керівною організацією й енергосервісною компанією, урахував фактор енергозбереження для всіх учасників енергозберігаючих заходів, що істотно впливає на ефективне використання бюджетних коштів на утримання будівель та передбачає запровадження нової моделі взаємодії учасників енергосервісного процесу власника об'єкта нерухомості (муніципалітету), керівної організації, енергопостачальної організації, енергосервісної компанії.

Головна відмінність запропонованого підходу полягає в тому, що керівна організація несе повну відповідальність перед власником як за фізичний стан будівлі, так і за постачання необхідних ресурсів і розпоряджається з цією метою визначеними договором ресурсами.

3. Розроблено науково-методичні положення щодо укладання двох основних типів державних (муніципальних) контрактів із підвищення енергоефективності: «Державний (муніципальний) контракт на енергозбереження», «Державний (муніципальний) енергосервісний контракт». Визначено особливості форм контрактів та завдання, які потрібно вирішити задля практичного їх застосування.

4. Дістали подальшого розвитку основні напрями нормативно-методологічної бази у сфері реалізації механізмів державно-приватного партнерства з урахуванням вимог євроінтеграції України, реалізація яких спрямована на забезпечення гнучкої системи співпраці між державним і приватним сектором, підвищення енергоефективності в бюджетному секторі економіки та формування ринку послуг і бізнесу з управління об'єктами нерухомості державної форми власності.

Як свідчить практика країн із розвинутою ринковою економікою, сама лише наявність довгострокового плану, у якому окреслено основні пріоритети бюджетної політики, а також умови взаємодії бюджетів із підприємствами, зокрема енергосервісними компаніями, стабілізує економіку, стимулює інвестиційну активність і дає змогу впроваджувати механізми ресурсозбере-

ження. Ключовою умовою впливу на економіку довгострокової бюджетної політики є її реалістичність і консерватизм, а також довіра бізнесу до проваджуваної політики.

Варто насамкінець додати, що сьогодні існує потреба в запровадженні методології вимірювання та верифікації, доборі учасників для експерименту із запровадження енергосервісних контрактів у бюджетному секторі, а також вимог, поставлених до учасників енергосервісного процесу, що потребує окремого наукового дослідження.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Реформа енергетики: Оцінка основних ініціатив. URL: http://icps.com.ua/assets/uploads/images/files/verstka_er.pdf
2. Вінник О.М. Відносини державно-приватного партнерства: проблеми вдосконалення правового регулювання в Україні. URL: <http://gisap.eu/ru/node/258>
3. Нейкова І.С. Державно-приватне партнерство як складова інвестиційного механізму інноваційного розвитку / І.С. Нейкова // Науковий вісник Національного університету ДПС України (економіка, право). 2010. № 1 (48). С. 152–169.
4. Павлюк К.В. Сутність і роль державно-приватного партнерства в соціально-економічному розвитку держави / К.В. Павлюк, С.М. Павлюк // Наукові праці КНТУ. Економічні науки. 2010. Вип. 17. С. 10–19.
5. Сотник І.Н. Энергосервисные компании на рынке ресурсозберегающих товаров и услуг Украины [Текст] / И.Н. Сотник, Ю.А. Мазин // Актуальні проблеми економіки. 2015. № 1. С. 321–327.
6. Корчміт О.Ю. Державне регулювання збалансованого розвитку сфери комунальних послуг: автореф. дис. канд. наук з держ. упр.: 25.00.02 / Нац. акад. держ. упр. при Президенті України. Харків, 2014. 20 с.
7. Lilliestam Johan. Conceptualising Energy Security in the European Context / Johan Lilliestam, Anthony Patt // Smart Energy for European Platform. URL: <http://www.sefep.eu/activities/publications-1/conceptualising%20energy%20security%20in%20Europe.pdf>
8. [Danish Energy Regulatory Authority] (2011), Benchmarking – Electricity Distribution System Operators, Presentation provided to WIK by K.V. Hansen, Senior Economist at Energitilsynet, Valby.
9. Cost Benchmarking in Energy Regulation in European Countries. URL: http://www.wik.org/fileadmin/Studien/2011/Cost_benchmarking_in_energy_regulation_in_European_countries.pdf